

10.3.4 Ολοκληρωμένη Παρέμβαση 4: Επιχειρηματικότητα και Δια Βίου Μάθηση

Η διαμόρφωση των βασικών κατευθύνσεων για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και της δια-βίου μάθησης της περιοχής του Τροόδους έλαβε υπόψη:

- Τα κεντρικά ζητήματα όπως προκύπτουν από τη διάγνωση του τομέα.
- Τον Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Στρατηγικής «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020»
- Την Έκθεση παρακολούθησης εκπαίδευσης και κατάρτισης 2018 της ΕΕ για τη Κύπρο
- Την Εθνική Στρατηγική για τη Δια Βίου Μάθηση 2014-2020
- Τη Στρατηγική Κοινωνικής Πολιτικής 2014-2020
- Την Εθνική Στρατηγική για τη Νεολαία
- Την Ψηφιακή Στρατηγική της Κύπρου
- Τη μελέτη της ΑνΑΔ «Εντοπισμός Αναγκών σε Πράσινες Δεξιότητες στη Κυπριακή Οικονομία 2017-2027»
- Τον Στρατηγικό Προγραμματισμό για το 2017-2019 της Γενικής Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης
- Καθώς και εξειδικευμένα προγράμματα - Πρωτοβουλίες Ενίσχυσης Επιχειρηματικότητας & Καινοτομίας.

Με βάση τα παραπάνω διαμορφώνεται η εξής **βασική κατεύθυνση** για τον τομέα της επιχειρηματικότητας και δια-βίου μάθησης:

Ο Μετασχηματισμός των Ορεινών Περιοχών του Τροόδους σε ένα ελκυστικό Αειφόρο Περιβάλλον Μάθησης, Εμπειριών, Ιδεών και Ευρηματικότητας νέων Επιχειρηματικών ευκαιριών, για όλες τις πληθυσμιακές ομάδες και φύλα (νέων & γηραιότερων), που κατοικούν ή επιθυμούν να συνδεθούν με αυτές.

Η κατεύθυνση αυτή θα προωθηθεί μέσα από την διαρκή και χωρίς αποκλεισμούς ενσωμάτωση και πρόσβαση στη Κοινωνία της Γνώσης, στη Δια Βίου Μάθηση, και στο Επιχειρείν, για την ενδυνάμωση και αναγνώριση της προστιθέμενης αξίας του Ορεινού Οικοσυστήματος του Τροόδους.

Ειδικότερα, η κεντρική αυτή κατεύθυνση θα υποστηριχθεί, επιδιώκοντας:

- **Διατήρηση του Τοπικού Πληθυσμού του Τροόδους και Προσέλκυση Ανθρώπινου Δυναμικού και Επενδύσεων, μέσω της Ανάπτυξης Ικανοτήτων και Δεξιοτήτων εστιασμένων στην Ορεινή Οικονομία και Ορεινή Επιχειρηματικότητα**
- **Κοινωνική Συνοχή και Συνδεσιμότητα του Ορεινού Οικοσυστήματος Τροόδους, μέσω της Πρόσβασης χωρίς αποκλεισμούς στη Δια Βίου Μάθηση και Επιχειρηματικότητα**
- **Αναζωογόνηση και Διαφοροποίηση του Ορεινού Οικοσυστήματος Τροόδους, μέσω της ενίσχυσης της προστιθέμενης αξίας στη βάση των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων του**

Μια από τις σημαντικές προτάσεις της Εθνικής Στρατηγικής Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων αποτελεί η δημιουργία της **Μονάδας Ανάπτυξης Ορεινής Επιχειρηματικότητας (ΜΑΟΕ)**. Η Μονάδα θα λειτουργεί εντός του Γραφείου του Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων υπό το «Τμήμα Ορεινής Οικονομίας» και θα αποτελεί έναν μηχανισμό συντονισμού, παρακολούθησης και εφαρμογής-υλοποίησης των δράσεων της παρούσας Ολοκληρωμένης Παρέμβασης. Ειδικότερα, η λειτουργία της Μονάδας της **αποσκοπεί:**

- Στον συντονισμό, οργάνωση και εξειδίκευση των προγραμμάτων Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Δια βίου Μάθησης, καθώς και προγραμμάτων επιχειρηματικής εκπαίδευσης σε σχολεία και μαθητές σε συνεργασία με τα αρμόδια Υπουργεία και τους αρμόδιους και εμπλεκόμενους φορείς, ώστε να υποστηρίζονται οι στόχοι της ΕΣΑΟΚ.
- Στην υποστήριξη της επιχειρηματικότητας στις ορεινές περιοχές του Τροόδους μέσα από την υλοποίηση σχετικών δράσεων.
- Στην υποστήριξη της διασύνδεσης των παραγωγικών τομέων των ορεινών περιοχών του Τροόδους αλλά και ενεργειών που προάγουν τη Καινοτομία και τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων και νέων θέσεων απασχόλησης.
- Στην ωρίμανση, επιμέλεια και εκπόνηση μελετών που αφορούν την επιχειρηματικότητα στις ορεινές κοινότητες του Τροόδους.
- Στην υποστήριξη της λειτουργίας Παρατηρητηρίου Ορεινής Απασχόλησης σε συνεργασία με Υπουργεία και τους αρμόδιους και εμπλεκόμενους φορείς
- Στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού και ομάδων ενδιαφερομένων σε άλλες περιοχές της Κύπρου και του εξωτερικού, με στόχο την ενίσχυση της εικόνας της ορεινής Κύπρου, ως κέντρο παροχής ποιοτικών υπηρεσιών κατάρτισης και ως κέντρου ορεινής επιχειρηματικότητας
- Στην υποστήριξη της διαμόρφωσης και λειτουργίας του Οικοσυστήματος Επιχειρηματικότητας της περιοχής Τροόδους (αναλύεται πιο κάτω).

Η δομή και οργάνωση της παρούσας Ολοκληρωμένης Παρέμβασης περιλαμβάνει εκτός από τις δράσεις που στοχεύουν στην υποστήριξη των στόχων για την επιχειρηματικότητα και τη δια-βίου μάθηση, δράσεις άλλων 6 Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων οι οποίες άπτονται του στόχου για την προώθηση και ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, κατάρτισης και δια-βίου μάθησης στη περιοχή.

Επιχειρησιακά, η ούσταση και λειτουργία της Μονάδας Ανάπτυξης Ορεινής Επιχειρηματικότητας προωθείται μέσω της Στρατηγικής Παρέμβασης 6 και ειδικότερα μέσω της Δράσης ΣΠ6.2.1 που αφορά τη «Λειτουργία Γραφείου Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων» (περιλαμβάνεται στο Οργανόγραμμα του Γραφείου). Η λειτουργία της Μονάδας αφορά:

- Την **υποστήριξη** της οργάνωσης και λειτουργίας του Οικοσυστήματος Επιχειρηματικότητας στη περιοχή του Τροόδους.
- Την **υλοποίηση** συγκεκριμένων δράσεων που αφορούν την υποστήριξη για την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Παρέμβασης για Επιχειρηματικότητα και τη Δια-βίου Μάθηση, οι οποίες παράλληλα αφορούν άμεσα και τη λειτουργία του Οικοσυστήματος Επιχειρηματικότητας. Πιο συγκεκριμένα:
  - ✓ Ρύθμιση Νομοθετικού και Κανονιστικού Πλαισίου για Ορεινή Επιχειρηματικότητα και Απασχόληση στις ορεινές κοινότητες Τροόδους
  - ✓ Ανάπτυξη υποδομών & εξοπλισμού, για διά βίου μάθηση και Επιχειρηματικότητα
  - ✓ Παρατηρητήριο Ορεινής Απασχόλησης και Επιχειρηματικότητας
  - ✓ Ανάπτυξη Ορεινού Οικοσυστήματος Έρευνας και Καινοτομίας

- ✓ Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού για προγράμματα δια βίου μάθησης και κατάρτισης, επιχειρηματικότητας, καινοτομίας και κοινωνικής οικονομίας
  - ✓ Επιχειρηματική Εκπαίδευση στις ορεινές κοινότητες Τροόδους στο πλαίσιο της νέας ορεινής οικονομίας
  - ✓ Εξειδικευμένα Προγράμματα Δια Βίου Μάθησης & Κατάρτισης & Υποστήριξης Επιχειρηματιών
- Την **εφαρμογή**, τον **συντονισμό** και την **παρακολούθηση** των τομεακών δράσεων που παρουσιάζονται στις 6 Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις.

Περιγραφή Παρεμβάσεων

1. Οικοσύστημα επιχειρηματικότητας

Η υιοθέτηση του προτύπου της εδαφικής ανάπτυξης και ο στόχος της οικοδόμησης μιας ανταγωνιστικότητας θεμελιωμένης πάνω στη διακριτότητα και στη μοναδικότητα των προϊόντων και υπηρεσιών, προϋποθέτουν την οργάνωση και τον συντονισμό ενός αποτελεσματικού και καινοτομικού οικοσυστήματος επιχειρηματικότητας¹. Ο βασικός ρόλος αυτού του οικοσυστήματος θα συνδυάζει την :

- *Εκπαίδευση σε Σχολεία και Σχολές* ώστε αυτά να καταστούν φυτώριο νέων επιχειρηματιών και ο προθάλαμος για την ένταξη στην επιχειρηματική δραστηριότητα,
- *Εκπαίδευση – Κατάρτιση Επιχειρηματιών,*
- *Υποστήριξη Επιχειρήσεων και δικτύων επιχειρήσεων,*
- *Ενέργειες/δράσεις ενίσχυσης της διακριτότητας των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών*
- *Τροφοδότηση και προώθηση ενός εδαφικού μάρκετινγκ για το Τρόδος*

Το οικοσύστημα αυτό θα ενσωματώνει με τρόπο συντονισμένο, πολλαπλούς δρώντες και εξειδικευμένους φορείς οι οποίοι θα συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία στήριξης μιας επιχειρηματικότητας προσανατολισμένης προς την αύξηση της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων και υπηρεσιών του Τροόδους.

Λαμβάνοντας υπόψη το μικρό μέγεθος της περιοχής αλλά και την προοπτική της επέκτασης της ΕΣΑΟΚ στο σύνολο των ορεινών περιοχών της Κύπρου από τη μια, τη σημασία των πόρων και του παραγωγικού δυναμικού της περιοχής καθώς και τη δυναμική που θα προσδώσει η εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ, από την άλλη, γίνεται προσπάθεια να αξιοποιηθούν οι:

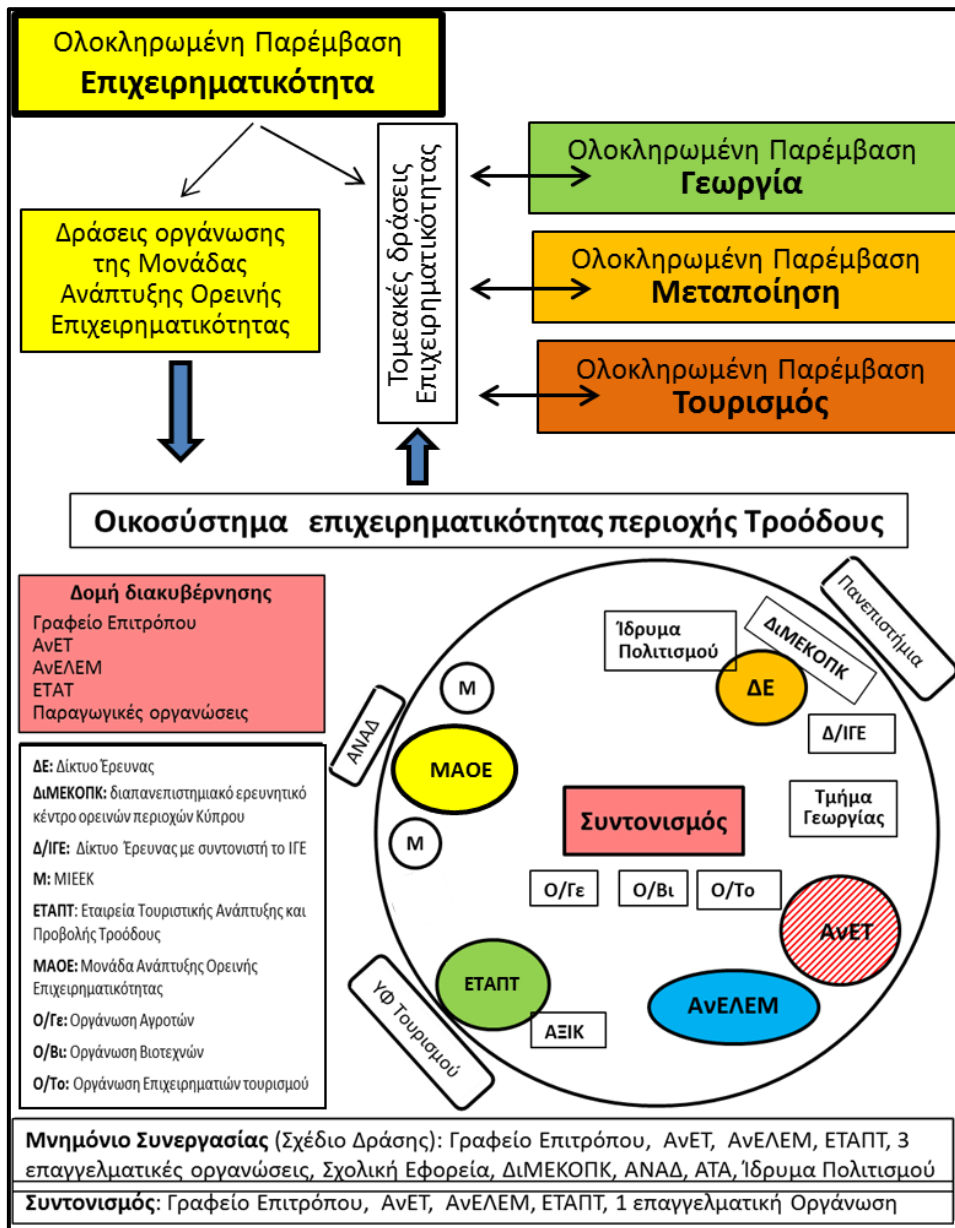
- σχετικές δημόσιες δομές που υπάρχουν στην Κύπρο,
- προτεινόμενες και υφιστάμενες δομές στο Τρόδος και
- δομές οργάνωσης των επιχειρηματιών και παραγωγών οι οποίες πρέπει να ενισχυθούν.

Παράλληλα, οι δράσεις της παρούσας Ολοκληρωμένης Παρέμβασης (υποστήριξης επιχειρηματικότητας και τομεακές παρεμβάσεις άλλων Ο.Π.) ενσωματώνονται σε ένα δίκτυο δομών και ομάδων επιχειρηματιών/ παραγωγών οι οποίες προτείνεται να δημιουργηθούν από άλλες Ολοκληρωμένες

---

¹ Τα «επιχειρηματικά οικοσυστήματα» είναι ουσιαστικά τα «δομικά στοιχεία» για την προώθηση της επιχειρηματικότητας τα οποία μπορούν να προσαρμοστούν σε μια περιοχή για να δημιουργηθεί ένα ισχυρότερο περιβάλλον για την προώθηση και στήριξη της επιχειρηματικότητας.

Παρεμβάσεις : Πολιτισμός (Ίδρυμα Πολιτισμού), Γεωργία (Δίκτυο Έρευνας-ΙΓΕ), Τουρισμός (ΑΞΙΚ) και Εκπαίδευση (Τεχνικές Σχολές).

Το παραπάνω διάγραμμα απεικονίζει την όλη δομή του οικοσυστήματος. Στον εξωτερικό δακτύλιο περιλαμβάνονται οι τρεις βασικές εξωτερικές κεντρικές δομές υποστήριξης (ΑναΔ, Πανεπιστήμια, Υφυπουργείο Τουρισμού). Στο εσωτερικό του κύκλου περιλαμβάνονται:

1. δημόσιες δομές με έδρα το Τρόδος (Τμήμα Γεωργίας, Δίκτυο Γεωργικής Έρευνας-Δ/ΙΓΕ, Ίδρυμα Πολιτισμού, ΕΤΑΠΤ, ΑΞΙΚ)
2. Τοπικοί εξειδικευμένοι φορείς ΑνΕΤ, ΑνΕΛεμ
3. Τοπικές Οργανώσεις παραγωγών και επιχειρηματιών (Ο/Γε, Ο/Βι, Ο/Το)

Για την αποτελεσματικότερη οργάνωση και λειτουργία του όλου συστήματος θα πρέπει με πρωτοβουλία του Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων να υπογραφεί ένα μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ των Γραφείο Επιτρόπου, ΑνΕΤ, ΑνΕΛεμ, ΕΤΑΤ, 3 επαγγελματικές οργανώσεις (γεωργοί, μεταποιητές, επιχειρηματίες τουρισμού), Σχολική Εφορεία, ΔΙΜΕΚΟΠΚ, ΑνΑΔ, ΑΤΑ, Ίδρυμα Πολιτισμού.

Το συντονισμό αυτού του Δικτύου θα πρέπει να αναλάβει τουλάχιστον σε πρώτη φάση το Γραφείο Επιτρόπου με εκπροσώπους από την ΑνΕΤ, ΑνΕΛεμ, ΕΤΑΠ Τροόδους και μια επαγγελματική Οργάνωση.

Επισημαίνεται τέλος, ότι η οργάνωση και η λειτουργία του τοπικού οικοσυστήματος επιχειρηματικότητας πρέπει να είναι εναρμονισμένη με τη «Δήλωση Πολιτικής για την ενίσχυση του Επιχειρηματικού Οικοσυστήματος Κύπρου».

2. Δράσεις προώθησης της Επιχειρηματικότητας και δια-βίου Μάθησης

Η Μονάδα Ανάπτυξης Ορεινής Επιχειρηματικότητας για την προώθηση της παρούσας Ολοκληρωμένης Παρέμβασης και τη στήριξη της δημιουργίας και οργάνωσης του οικοσυστήματος επιχειρηματικότητας Τροόδους θα πρέπει να οργανώσει τα εξής δράσεις:

Υπομέτρο 4.1	Προώθηση Επιχειρηματικότητας και Δια-βίου Μάθησης
Δράση 4.1.1	Ρύθμιση Νομοθετικού και Κανονιστικού Πλαισίου για Ορεινή Επιχειρηματικότητα και Απασχόληση στις ορεινές κοινότητες Τροόδους
Περιγραφή	Εκπόνηση μελέτης για φορολογικά κίνητρα και ελαφρύνσεις προσέλκυσης της εγκατάστασης νέου πληθυσμού και επιχειρήσεων.
Δράση 4.1.2	Ανάπτυξη υποδομών & εξοπλισμού Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), για διά βίου μάθηση και Επιχειρηματικότητα
Περιγραφή	<p>Δημιουργία Μονάδας Ανάπτυξης Ορεινής Επιχειρηματικότητας: Προσωρινά η Μονάδα θα στεγάζεται στο Γραφείο του Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων. Εν τούτοις συστήνεται να δημιουργηθεί υποδομή στις ορεινές κοινότητες για να είναι αποτελεσματική η λειτουργία της Μονάδας.</p> <p>Η δράση περιλαμβάνει ανάπτυξη πλατφόρμας e-learning Δια Βίου Μάθησης σε συνεργασία με το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου. Η πλατφόρμα θα υποστηρίξει επίσης την ανάπτυξη του Διεθνούς Δικτύου Πανεπιστημίων και Ερευνητικών Κέντρων το οποίο θα δραστηριοποιείται μέσα από την Διαπανεπιστημιακή Μονάδα Έρευνας, Καινοτομίας και Πειραματισμού (Experimental). <i>Η μονάδα αναπτύσσεται στην ΟΠ5, Δράση 5.7.1.</i></p> <p>Προτείνεται η αξιοποίηση κοινοτικών κτιρίων για την δημιουργία αιθουσών κατάλληλων για συνέδρια, καταρτίσεις κλπ.</p> <p>Στη δράση αυτή εντάσσεται και η υποστήριξη για την λειτουργία των δύο Εκπαιδευτικών Πολυκέντρων Νεολαίας Ορεινών Κοινοτήτων της ΟΠ5 (Δράση 5.4.4)</p>
Δράση 4.1.3	Παρατηρητήριο Ορεινής Απασχόλησης & Επιχειρηματικότητας
Περιγραφή	Δημιουργία – Λειτουργία Παρατηρητηρίου με σκοπό τη συστηματική καταγραφή της απασχόλησης της προσφοράς και ζήτησης της εργασίας. Με βάση τις καταγραφές του Παρατηρητηρίου θα μπορεί να είναι πιο αποτελεσματικός ο καθορισμός των αναγκών σε εκπαιδευτικά προγράμματα & υποστηρικτικές παρεμβάσεις (πχ χρηματοδοτήσεις), ενώ κρίνεται εξαιρετικά χρήσιμο για τον εντοπισμό των αναγκών, προσαρμογής υφιστάμενων ή διαμόρφωσης νέων προγραμμάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης.

	Παράλληλα θα εξασφαλίζεται η διαρκή παρακολούθηση και αξιολόγηση του επιχειρηματικού δυναμικού, ειδικά των νέων για την συνεχή υποστήριξή τους.
Δράση 4.1.4	Ανάπτυξη Ορεινού Οικοσυστήματος Έρευνας και Καινοτομίας
Περιγραφή	Για την προώθηση και την εισαγωγή τεχνολογίας, έρευνας και καινοτομίας με βάση τις ανάγκες της τοπικής επιχειρηματικότητας συστήνεται η ανάπτυξη ενός ορεινού οικοσυστήματος έρευνας και καινοτομίας το οποίο να στηρίζεται από την Διαπανεπιστημιακή Μονάδα Έρευνας, Καινοτομίας και Πειραματισμού (Experimental). Η μονάδα αναπτύσσεται στην ΟΠ5, Δράση 5.7.1. Η Μονάδα θα αναλάβει την ενημέρωση, ευαισθητοποίηση για δια βίου μάθηση και κατάρτιση, επιχειρηματικότητα καινοτομίας και κοινωνικής οικονομίας.
Δράση 4.1.5	Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση για δια βίου μάθηση και κατάρτιση, επιχειρηματικότητας καινοτομίας και κοινωνικής οικονομίας
Περιγραφή	Η δράση αφορά τη διάχυση της πληροφόρησης στις ορεινές περιοχές καθώς και την καλύτερη εφαρμογή των προγραμμάτων που ήδη υφίστανται έτσι ώστε να αξιοποιηθούν στο μέγιστο βαθμό από τους επιχειρηματίες του Τροόδους.
Δράση 4.1.6	Επιχειρηματική Εκπαίδευση στις ορεινές κοινότητες Τροόδους στο πλαίσιο της νέας ορεινής οικονομίας
Περιγραφή	Η δράση θα υποστηρίξει εξειδικευμένα προγράμματα Διά-βίου Μάθησης, Κατάρτισης και Υποστήριξης επιχειρηματιών, όπως για τις οικογενειακές και συνεργατικές επιχειρήσεις, τη νεανική και γυναικεία επιχειρηματικότητα, τις start-ups, την επιχειρηματικότητα των ηλικιωμένων (ασημένα επιχειρηματικότητα), την κοινωνική επιχειρηματικότητα κλπ.
Δράση 4.1.7	Προγράμματα Συμβουλευτικής & Mentoring Επιχειρήσεων
Περιγραφή	Προτείνεται: 1. Σχεδιασμός προγραμμάτων 2. Υλοποίηση επιχειρησιακών προγραμμάτων και εξατομικευμένων / mentoring της EBRD σε συνεργασία με τον Κλάδο Επιχειρηματικότητας, Καινοτομίας και Εσωτερικής Αγοράς

Υπομέτρο 4.1 Προώθηση Επιχειρηματικότητας και Δια-βίου Μάθησης

Δράση 4.1.1: Ρύθμιση Νομοθετικού και Κανονιστικού Πλαισίου για Ορεινή Επιχειρηματικότητα και Απασχόληση στις ορεινές κοινότητες Τροόδους

- Ανάθεση από την Μονάδα Προώθησης και Ανάπτυξης της Ορεινής Επιχειρηματικότητας της εκπόνησης μελέτης για φορολογικά κίνητρα και ελαφρύνσεις προσέλκυσης της εγκατάστασης νέου πληθυσμού και επιχειρήσεων. Η δράση συνδέεται με την υιοθέτηση της αρχής της ορεινότητας, προσαρμόζοντας το υφιστάμενο κανονιστικό πλαίσιο σύμφωνα με αυτή (φορολογικά κίνητρα και ελαφρύνσεις, εξειδίκευση χρηματοδοτικών προγραμμάτων κ.α.). Στην ίδια κατεύθυνση βρίσκονται και δράσεις που αφορούν ειδικές ρυθμίσεις για την επιχειρηματικότητα και αναλύονται σε άλλες Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις (Αδειοδοτήσεις για Οικοτεχνία, Πολυλειτουργικό – Επισκέψιμο Αγροκτήματα, Τουριστικών Δραστηριοτήτων σε περιοχές προστασίας Φυσικού Περιβάλλοντος)

- Στη δράση αυτή θα πρέπει να συντονιστούν οι δράσεις των ΟΠ για τη Γεωργία, Μεταποίηση και Τουρισμό (ΟΠ1, ΟΠ2 και ΟΠ3) που αναφέρονται στη σύσταση Ταμείου Μικρο Χρηματοδοτήσεων.

Δράση 4.1.2: Ανάπτυξη υποδομών & εξοπλισμού Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), για διά βίου μάθηση και Επιχειρηματικότητα

- Δημιουργία Μονάδας Ανάπτυξης Ορεινής Επιχειρηματικότητας: Προσωρινά η Μονάδα θα στεγάζεται στο Γραφείο του Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων. Εν τούτοις συστήνεται να δημιουργηθεί υποδομή στις ορεινές κοινότητες για να είναι αποτελεσματική η λειτουργία της Μονάδας.
- Η Μονάδα να αναπτύξει πλατφόρμα e-learning Δια Βίου Μάθησης σε συνεργασία με το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου. Η πλατφόρμα θα υποστηρίξει επίσης την ανάπτυξη του Διεθνές Δικτύου Πανεπιστημίων και Ερευνητικών Κέντρων το οποίο θα δραστηριοποιείται μέσα από την Διαπανεπιστημιακή Μονάδα Έρευνας, Καινοτομίας και Πειραματισμού (Experimental). Η μονάδα αναπτύσσεται στην ΟΠ5, Δράση 5.7.1.

Αναβάθμιση υφιστάμενων κοινοτικών κτιρίων σε αίθουσες Συνεδρίων / Πιστοποιημένων Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης και Δομών Επαγγελματικής κατάρτισης για την εφαρμογή επιχορηγούμενων, συγχρηματοδοτούμενων ή/και προκηρυσσόμενων δραστηριοτήτων κατάρτισης ή/ και συνεργατικών εργαστηριακών χώρων επιχειρηματικότητας & μάθησης από την Μονάδα Προώθησης και Ανάπτυξης της Ορεινής Επιχειρηματικότητας σε συνεργασία με το Ίδρυμα Πολιτισμού Ορεινών Κοινοτήτων (ΟΠ 8. Δράσεις 8.3.5. & 6)

Ίδρυση και λειτουργία 2 Εκπαιδευτικών Πολυκέντρων Νεολαίας Τροόδους (ΟΠ5 Δράση 5.4.4.)

Ο πολυχώρος αυτός θα δημιουργηθεί σύμφωνα με τα πρότυπα κέντρου μάθησης του μέλλοντος, που προβλέπει 6 ζώνες μάθησης και εργασίας: Develop, Exchange, Create, Investigate, Present, Interact. Πρόκειται για μέτρο τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης και η δομή του θα λειτουργήσει στα πρότυπα της δράσης "the STEAMers" σε συνεργασία με τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου. Επιπλέον, εντός του Εκπαιδευτικού Πολυκέντρου Νεολαίας Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους και σε συνεργασία με τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου θα συλλειτουργούν:

- ✓ Κέντρο Πληροφόρησης Νέων (το οποίο θα λειτουργεί με βάση τα πρότυπα και τους κανόνες του European Youth Information and Counselling Agency (ERYICA)) και
- ✓ Youth Makerspace (πρόσβαση στους νέους σε υψηλού επιπέδου και τελευταίας τεχνολογίας εξοπλισμό για την ανάπτυξη πρωτότυπων και υλοποίηση των επιχειρηματικών τους ιδεών).

Εντός του Εκπαιδευτικού Πολυκέντρου Νεολαίας Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους και σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού θα λειτουργήσουν Κέντρα Επαγγελματικού Προσανατολισμού, Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (Δράση 5.3.2.). Στη δράση αυτή εντάσσεται και η υποστήριξη για την λειτουργία των δύο Εκπαιδευτικών Πολυκέντρων Νεολαίας Ορεινών Κοινοτήτων. Τα Κέντρα αυτά συστήνεται να συστεγαστούν στα Εκπαιδευτικά Πολυκέντρα Νεολαίας Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους για συνεργασία και συντονισμό με τις υπηρεσίες που θα προσφέρονται από τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου οι οποίες παρέχονται σε νέους από 14-35 χρονών, με στόχο να μπορέσουν να κάνουν όσο το δυνατό πιο ορθές εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές.

Τέλος στο Πολυκέντρο ο Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου μπορεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο να αναλάβει τη δημιουργία Fab-Lab, NGO-Hub και Co-working spaces. Οι υπηρεσίες αυτές θα αξιολογηθούν μετά την έγκριση του τελικού χώρου ανάπτυξης και κατά τον σχεδιασμό υλοποίησης του έργου.

Δράση 4.1.3: Παρατηρητήριο Ορεινής Απασχόλησης & Επιχειρηματικότητας

Σκοπός του Παρατηρητηρίου είναι η συστηματική καταγραφή της απασχόλησης της προσφοράς και ζήτησης της εργασίας. Με βάση τις καταγραφές του Παρατηρητηρίου θα μπορεί να είναι πιο αποτελεσματικός ο καθορισμός των αναγκών σε εκπαιδευτικά προγράμματα και υποστηρικτικές παρεμβάσεις (πχ χρηματοδοτήσεις), ενώ κρίνεται εξαιρετικά χρήσιμο για τον εντοπισμό των αναγκών, προσαρμογής υφιστάμενων ή διαμόρφωσης νέων προγραμμάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης. Παράλληλα θα εξασφαλίζεται η διαρκή παρακολούθηση και αξιολόγηση του επιχειρηματικού δυναμικού, ειδικά των νέων για την συνεχή υποστήριξή τους. Η Μονάδα θα αναλάβει σε συνεργασία με τους υφιστάμενους φορείς τις ακόλουθες ενέργειες:

1. Σχεδιασμός του Παρατηρητηρίου Ορεινής Απασχόλησης και Επιχειρηματικότητας (το οποίο θα λειτουργεί εντός της Μονάδας Προώθησης και Ανάπτυξης της Ορεινής Επιχειρηματικότητας)
2. Συστηματική καταγραφή της Απασχόλησης, της προσφοράς και ζήτησης εργασίας, εκπόνηση μελετών
3. Υποστήριξη Πολυδραστήριων Αγροτών για την ενίσχυση και ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τους (ΟΠ 1 Δράση 1.2.4.)

Η δράση αναφέρεται στην ενθάρρυνση της διαφοροποίησης του γεωργικού προϊόντος μέσω της ανάπτυξης οικοτεχνίας ή/και τουριστικής δραστηριότητας (πολυλειτουργικά -επισκέψιμα αγροκτήματα) στο εσωτερικό της γεωργικής εκμετάλλευσης ή και του νοικοκυριού. Προτείνεται :

(α) η καταγραφή των πολυδραστήριων Αγροτών και των τομέων δραστηριότητάς τους

(β) ο προσδιορισμός της υποστήριξης που απαιτείται και

(γ) η διαμόρφωση σχεδίων στήριξης (εκπαίδευση –επενδυτικά σχέδια) για τον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμισή τους

4. Υποστήριξη δράσεων και προτάσεων που αφορούν τα συστήματα εγγύησης της ποιότητας και της ταυτότητας.
5. Καθορισμός οράματος δεξιοτήτων και επαγγελματικών προφίλ (MOUNTAIN SKILLS)
6. Καταγραφή και αξιολόγηση των διαφόρων καταλυμάτων με βάση την υποδομή και την ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών τους – παρακολούθηση και αξιολόγηση (ΟΠ 3 Δράση 3.5.1.).

Δράση 4.1.4: Ανάπτυξη Ορεινού Οικοσυστήματος Έρευνας και Καινοτομίας

Για την προώθηση και την εισαγωγή τεχνολογίας, έρευνας και καινοτομίας με βάση τις ανάγκες της τοπικής επιχειρηματικότητας συστήνεται η ανάπτυξη ενός ορεινού οικοσυστήματος έρευνας και καινοτομίας το οποίο να στηρίζεται από την Διαπανεπιστημιακή Μονάδα Έρευνας, Καινοτομίας και Πειραματισμού (Experimental). Η μονάδα αναπτύσσεται στην ΟΠ5, Δράση 5.7.1. Η Μονάδα θα αναλάβει την ενημέρωση, ευαισθητοποίηση για δια βίου μάθηση και κατάρτιση, επιχειρηματικότητα καινοτομίας και κοινωνικής οικονομίας. Ειδικότερες ενέργειες της δράσης αυτής είναι:

1. Οικονομοτεχνική Μελέτη ίδρυσης και λειτουργίας Διαπανεπιστημιακής Μονάδας Έρευνας, Καινοτομίας και Πειραματισμού (experimental) (ΟΠ 5 Δράση 5.7.1.). Η μελέτη θα περιλαμβάνει

διερεύνηση των εν δυνάμει συμβαλλομένων Ανώτερων Σχολών της Κύπρου ή/ και του Εξωτερικού, καθορισμό των τομέων και πεδίων συνεργασίας, καθορισμό των υπηρεσιών που θα προσφέρει η Μονάδα, των αναγκών σε υποδομές, την δομή οργάνωσης και στελέχωσης, την ακαδημαϊκή και διοικητική λειτουργία, τον προϋπολογισμό δημιουργίας και λειτουργίας και το σχέδιο υλοποίησης με χρονοδιαγράμματα εφαρμογής.

2. Διαμόρφωση Σχεδίου κινήτρων προέλκυσης ντόπιων και ξένων Πανεπιστημίων για την ίδρυση και λειτουργία Τμημάτων ή/ και Σχολών στο Τρόδος και προκήρυξη εκδήλωσης ενδιαφέροντος (ΟΠ 5 Δράση 5.7.2.). Το Σχέδιο θα αφορά κίνητρα προσέλκυσης ντόπιων και ξένων Πανεπιστημίων για την ίδρυση και λειτουργία Τμημάτων ή/ και Σχολών στο Τρόδος. Για την ετοιμασία του Σχεδίου θα γίνει επεξεργασία φορολογικών και οικονομικών κινήτρων που θα αποδοθούν στους ενδιαφερόμενους. Επίσης θα αξιολογηθούν και θα παρουσιαστούν η διαθέσιμη προς αξιοποίηση ακίνητη περιουσία, τα καταπιστεύματα ή και οι δωρεές αποδήμων τα οποία δύνανται να διατεθούν προς το σκοπό αυτό. Στο σχέδιο προσέλκυσης θα διαμορφωθεί ο οδηγός προκήρυξης και τα κριτήρια επιλεξιμότητας. Ο διαγωνισμός θα είναι ανοιχτός και οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να υποβάλλουν τεχνικό και οικονομικό φάκελο προσφοράς πρότασης. Με βάση τις ιδιαιτερότητες του Τροόδους και τις δυναμικές του ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα πεδία: περιβάλλον, βιοποικιλότητα, δάσος, υδάτινοι πόροι, γεωλογία, πολιτιστική κληρονομιά, αρχιτεκτονική, τουρισμός ειδικού ενδιαφέροντος, κ.α. Για σκοπούς διαμόρφωσης του Σχεδίου, παρακολούθησης της διαδικασίας του διαγωνισμού και επιλογής αναδόχου/-ων προτείνεται να συσταθεί Επιστημονική Επιτροπή.
3. Προγραμματισμός ετήσιων κοινών σχεδίων δράσης με ερευνητικά εργαστήρια, πανεπιστήμια, κυβερνητικούς φορείς, επιχειρηματίες κ.α.)
4. Υποβολή Κοινών Προτάσεων Ερευνητικών Έργων
5. Σύνδεση με Τριτοβάθμια εκπαίδευση, υποστήριξη διδακτορικών διατριβών, Summer –Winter Schools, κτλ.
6. Alumni Troodos: αποδήμων φοιτητών, νέων ερευνητών, καθηγητών και επιχειρηματιών
7. Κουπόνια Καινοτομίας για την ίδρυση startups αποφοίτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Δράση 4.1.5: Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση για δια βίου μάθηση και κατάρτιση, επιχειρηματικότητα καινοτομίας και κοινωνικής οικονομίας

Η δράση αφορά τη διάχυση της πληροφόρησης στις ορεινές περιοχές καθώς και την καλύτερη εφαρμογή των προγραμμάτων που ήδη υφίστανται έτσι ώστε να αξιοποιηθούν στο μέγιστο βαθμό από τους επιχειρηματίες του Τροόδους.

1. Σχεδιασμός της Προβολής των δράσεων υποστήριξης της επιχειρηματικότητας και της δια-βίου μάθησης και πιο συγκεκριμένα των δράσεων:
  - a. Της Μονάδας Ανάπτυξης Ορεινής Επιχειρηματικότητας
  - b. Του Παρατηρητηρίου Ορεινής Επιχειρηματικότητας
  - c. Του Οικοσυστήματος Ορεινής Επιχειρηματικότητας
  - d. Του Ορεινού Οικοσυστήματος Έρευνας και Καινοτομίας
2. Δημιουργία διαδικτυακής πύλης "Ορεινό Οικοσύστημα Τροόδους" και συμμετοχή στα social media
3. Διοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων, συνεδρίων, focus groups, διαλέξεων, κτλ.
4. Δημιουργία ενημερωτικού και προωθητικού υλικού

Δράση 4.1.6: Επιχειρηματική Εκπαίδευση στις ορεινές κοινότητες Τροόδους στο πλαίσιο της νέας ορεινής οικονομίας

- Ετήσια Προγράμματα για Οικογενειακές Επιχειρήσεις (και διαδοχή), Κοινωνική Συνεργατική Επιχειρηματικότητα, Νεανική Επιχειρηματικότητα και start-ups, Γυναικεία Επιχειρηματικότητα και Ασημένια Επιχειρηματικότητα (για ηλικιωμένους).
- Εξειδικευμένα Προγράμματα Δια Βίου Μάθησης & Κατάρτισης & Υποστήριξης Επιχειρηματιών
  - Υλοποίηση επιχειρησιακών προγραμμάτων και εξατομικευμένων / mentoring της EBRD σε συνεργασία με τον Κλάδο Επιχειρηματικότητας, Καινοτομίας και Εσωτερικής Αγοράς
  - Σχεδιασμός προγραμμάτων Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (Δεξιότητες, Ποιότητας Ζωής, εθελοντισμού, πρόληψης και Διαχείριση κινδύνων της κλιματικής αλλαγής)
  - Επιμορφωτικά Προγράμματα Εκπαίδευσης
- Σύστημα Συνεχούς Αξιολόγησης
  - Μεθοδολογική Μελέτη για το σύστημα Συνεχούς Αξιολόγησης
  - Σύστημα Συνεχούς Αξιολόγησης, Προγραμμάτων, Εκπαιδευτικού Υλικού, Εκπαιδευτών και Εκπαιδευομένων

B. Τομεακές Δράσεις Επιχειρηματικότητας

Ακολουθούν οι Δράσεις των Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων στις οποίες εμπλέκεται η Μονάδα Ανάπτυξης Ορεινής Επιχειρηματικότητας με τρεις βασικούς τρόπους:

- Ως φορέας υλοποίησης
- Ως συμμετέχων στην οργάνωση και εφαρμογή της δράσης
- Ως φορέας που παρακολουθεί την εφαρμογή της δράσης και παρεμβαίνει κατά περίπτωση και ανάλογα με την πορεία υλοποίησής της.

Δράση 4.1.7: Προγράμματα Συμβουλευτικής & Mentoring Επιχειρήσεων

1. Σχεδιασμός προγραμμάτων
2. Υλοποίηση επιχειρησιακών προγραμμάτων και εξατομικευμένων / mentoring της EBRD σε συνεργασία με τον Κλάδο Επιχειρηματικότητας, Καινοτομίας και Εσωτερικής Αγοράς

Ολοκληρωμένη Παρέμβαση 1: Καινοτομική προσέγγιση στη Γεωργία και στη Κτηνοτροφία

Δράση 1.1.1.	Δημιουργία ταυτότητας των γεωργικών προϊόντων
(α) Σχέδιο Δράσης για εντοπισμό, τεκμηρίωση και ανάδειξη της ταυτότητας και της ποιότητας των Τροοδίτικων αγροτικών προϊόντων. Των ιδιαίτερων δηλαδή ποιοτικών και ταυτοτικών χαρακτηριστικών των τοπικών ποικιλιών φυλών και γεωργικών προϊόντων.	
(β) Σχέδιο Δράσης για εντοπισμό, αναγνώριση και ανάδειξη των Γαιοτόπων (terroir).	
Δράση 1.1.2.	Διαμόρφωση προδιαγραφών ποιότητας (πρότυπα διαχείρισης)
Διαδικασία ανάπτυξης – διαμόρφωσης συστημάτων διαχείρισης ποιότητας	
Δράση 1.1.3.	Ανάπτυξη Συμμετοχικών Συστημάτων Εγγύησης
B. Ένταξη σε σύμφωνα συνεργασίας και ποιότητας με τους τοπικούς μεταποιητές και τουριστικούς επιχειρηματίες	

Δράση 1.1.4.	Πολυλειτουργικό – επισκέψιμο αγρόκτημα: αναγνώριση και διαμόρφωση προδιαγραφών
εκπόνηση μιας εμπειρογνωμοσύνης με αντικείμενο τον προσδιορισμό, την έννοια και το περιεχόμενο του πολυλειτουργικού – επισκέψιμου αγροκτήματος και των δραστηριοτήτων που μπορούν να αναπτυχθούν	
Δράση 1.2.2.	Υποστήριξη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών Τροόδους
Ενίσχυση της συνεργασίας των υφιστάμενων δομών για την υποστήριξη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών Τροόδους. <u>Προτείνεται:</u>	
<p>(α) Η δημιουργία συμφώνου συνεργασίας μεταξύ Τμήματος Γεωργίας, τοπικών αναπτυξιακών φορέων (ΑνΕΤ, ΑνΕΛεμ) και του δικτύου ερευνητικών φορέων, όπου θα καθοριστούν οι στόχοι και οι δράσεις συνεργασίας (κινητοποίηση – ευαισθητοποίηση – υποστήριξη) γεωργών, προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι στόχοι της ΕΣΑΟΚ.</p> <p>(β) Προκήρυξη εκδήλωσης ενδιαφέροντος για αγρότες με επιχειρηματικές στοχεύσεις και δημιουργία δικτύου</p> <p>(γ) Διοργάνωση σεμιναρίου ενημέρωσης των παραγωγών για τον μηχανισμό υποστήριξης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και τα πεδία επιχειρηματικής δραστηριοποίησης που μπορούν να αναπτυχθούν με βάση τους στόχους της ΕΣΑΟΚ.</p> <p>(δ) Υποστήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας (χρηματοδότηση της ΑνΕΤ/ΑνΕΛεμ για την υποστήριξη της διαμόρφωσης επιχειρηματικών σχεδίων για την υλοποίηση των επιχειρηματικών ιδεών των τοπικών παραγωγών)</p>	
Δράση 1.2.3.	Ολοκληρωμένο πρόγραμμα υποστήριξης & εξατομικευμένης συμβουλευτικής
B. Εγκατάσταση νέου πληθυσμού στη γεωργία: σχέδιο υποστήριξης των πρώτων σταδίων εγκατάστασης	
Δράση 1.2.4.	Υποστήριξη Πολυδραστήριων Αγροτών για την ενίσχυση και ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τους
<p>(α) Καταγραφή των πολυδραστήριων Αγροτών και των τομέων δραστηριότητάς τους</p> <p>(β) Προσδιορισμός της υποστήριξης που απαιτείται, και</p> <p>(γ) Διαμόρφωση σχεδίων στήριξης (εκπαίδευση – επενδυτικά σχέδια) για τον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμισή τους</p>	
Δράση 1.2.5.	Ανάπτυξη καλλιεργειών σε διασύνδεση με τον δευτερογενή τομέα της Κύπρου
Εκπόνηση εμπειρογνωμοσύνης για:	
<p>(α) Διερεύνηση των γεωργικών προϊόντων που έχει ανάγκη ο δευτερογενής τομέας της Κύπρου, με στόχο την ανάπτυξη των αντίστοιχων καλλιεργειών στο Τρόοδο</p> <p>(β) Αναζήτηση προσαρμοσμένων τεχνολογιών στην ορεινή γεωργία του Τροόδους για την υποστήριξη της ανάπτυξης καλλιεργειών</p>	
Δράση 1.2.6.	Στήριξη της δημιουργίας δομών συνεργασίας παραγωγών
Στήριξη από την Αναπτυξιακή Εταιρεία Τροόδους της δημιουργίας δομών συνεργασίας παραγωγών (κλαδικών ή/ και διακλαδικών) και ετοιμασία φακέλων επιχειρηματικού σχεδίου για όσες θα αναπτύξουν Οργανώσεις ή Ομάδες Παραγωγών.	
Δράση 1.3.1.	Επανάκτηση – διαχείριση εγκαταλελειμμένης γεωργικής γης, Πιλοτική Εφαρμογή
Διαμόρφωση σχεδίου διαχείρισης και επανάκτησης με τον καθορισμό κινήτρων. Πιλοτική εφαρμογή σε περιοχές Φουντουκόδασους και Κουμανδαρίας	

Ολοκληρωμένη Παρέμβαση 2: Μεταποίηση στην Ορεινή Οικονομία

Δράση 2.1.1.	Δημιουργία ταυτότητας των μεταποιημένων προϊόντων
Σχέδιο Δράσης εντοπισμού, τεκμηρίωσης και ανάδειξης των ποιοτικών και ταυτοτικών χαρακτηριστικών των προϊόντων και αξιοποίηση των κληρονομημένων παραδοσιακών τεχνογνωσιών.	
Δράση 2.1.2.	Διαμόρφωση προδιαγραφών ποιότητας (πρότυπα διαχείρισης)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ενημέρωση ενδιαφερομένων, 2. Διαμόρφωση προδιαγραφών για παραγωγή προϊόντων: (α) ΠΟΠ, ΠΓΕ, (β) Ορεινής Παραγωγής, και (γ) υποστήριξη ανάπτυξης Συμμετοχικών Συστημάτων Εγγύησης	
Δράση 2.1.3.	Ανάπτυξη Συμμετοχικών Συστημάτων Εγγύησης
Συμμετοχή και συνεργασία εμπλεκόμενων σε μια αξιακή αλυσίδα (value chain) και εμπειρογνομόνων για τον προσδιορισμό και τεκμηρίωση του τρόπου, των τεχνικών, τις φάσεις παραγωγής ενός προϊόντος, τις διαδικασίες αυτοελέγχου αυτών με αποτέλεσμα την ανάπτυξη πρωτοκόλλων ελέγχου και πιστοποίησης, και εν τέλει, την ανάπτυξη Συμμετοχικών Συστημάτων Εγγύησης με κοινό λογότυπο και στρατηγική μάρκετινγκ.	
Δράση 2.1.4.	Νομοσχέδιο για αναγνώριση της "Οικοτεχνίας"
Ετοιμασία νομοσχεδίου για αναγνώριση της "Οικοτεχνίας" ως κλάδου του δευτερογενή τομέα παραγωγής.	
Δράση 2.1.5.	Διαμόρφωση προδιαγραφών ανάπτυξης και λειτουργίας οικοτεχνιών / βιοτεχνιών
Διαμόρφωση ειδικών όρων και προδιαγραφών χωροθέτησης και ανάπτυξης οικοτεχνιών / βιοτεχνιών.	
Δράση 2.1.6.	Σχέδιο για την Δημιουργία Αγροτοδιατροφικού Cluster στο Τρόοδος και Πιλοτικές Δράσεις
<ol style="list-style-type: none"> (α) Στήριξη στη δημιουργία δομών συνεργασίας μεταποιητών (κλαδικών ή/και διακλαδικών) και ετοιμασία φακέλων επιχειρηματικού σχεδίου (β) Εκπόνηση σχεδίου για την ανάπτυξη και διασύνδεση οριζόντιων και κάθετων αλυσίδων αξίας για να συνδέσουν την ορεινή οικονομία με την κυπριακή Βιομηχανία, με στόχο την παραγωγή – προώθηση και εμπορευματοποίηση προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας. Ανταλλαγή προϊόντων / υπηρεσιών μεταξύ ορεινής μεταποίησης και Βιομηχανίας, αξιοποιώντας και στηρίζοντας οριζόντιες και κάθετες αλυσίδες αξίας (ανταλλαγή τεχνογνωσίας και προτύπων ποιότητας, υπηρεσίες μεταφορών, παραγωγή πρώτων υλών / μεταποιημένων πρώτων υλών ή και τελικών παραδοσιακών / τοπικών προϊόντων)	
Δράση 2.2.1.	Τεχνική και Συμβουλευτική Υποστήριξη των μεταποιητικών επιχειρήσεων του Τρόοδους
<ol style="list-style-type: none"> (α) Συμβουλές (μικρή επιχειρηματικότητα), (β) Πληροφόρηση (τεχνικές, εμπορικές, οικονομικές, φορολογικές, νομικές, κτλ.) (γ) Έρευνα – Καινοτομία / Άνοιγμα σε διαδικασίες καινοτομίας, (δ) Πρόσβαση σε χρηματοδοτήσεις (ε) Εξωστρέφεια των βιοτεχνικών επιχειρήσεων (προβολή – προώθηση προϊόντος)	
Δράση 2.2.2.	Εκπαίδευση και κατάρτιση για την μεταποίηση
Ενίσχυση δράσεων εκπαίδευσης και κατάρτισης που αφορά κυρίως την πρώτη και δεύτερη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων. Παράλληλα, ορισμένα εκπαιδευτικά προγράμματα θα αφορούν και μη διατροφικούς κλάδους της μεταποίησης (χειροτεχνίες, επαγγέλματα κατασκευαστικού κλάδου, κτλ.). Η δράση αφορά τόσο τους μεταποιητές (επιχειρηματίες), όσο και τους εργαζόμενους του τομέα.	

Δράση 2.3.1.	Δημιουργία Βιομηχανικής περιοχής Τροόδους στην Κοινότητα Λινού (ώριμο έργο προς υλοποίηση)
<p>Το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού (Υπηρεσία Βιομηχανίας και Τεχνολογίας, Κλάδος Χωροταξίας και Βιομηχανικών Περιοχών) να διαθέσει πιστώσεις για την ολοκλήρωση και ωρίμανση του έργου και ακολούθως να ξεκινήσει την τμηματική υλοποίησή του. Προκαταρκτικά προτείνεται η ετοιμασία εκδήλωσης ενδιαφέροντος για εγκατάσταση επιχειρήσεων με συγκεκριμένους όρους και προδιαγραφές που να απαντούν στους στόχους της ΕΣΑΟΚ για να διαφανεί ο αριθμός των οικοπέδων που θα κατασκευαστούν σε πρώτη φάση.</p>	
Δράση 2.3.3.	Δημιουργία Βιοτεχνικής περιοχής στην Αγία Μαρίνα Ξυλιάτου
<p>Η βιοτεχνική ζώνη στην Αγία Μαρίνα Ξυλιάτου θα πρέπει να μετατραπεί σε Βιοτεχνική Περιοχή για να καλύψει τις ανάγκες όλου του ανατολικού τμήματος του Τροόδους (Πιτσιλιά Λευκωσίας).</p>	
Δράση 2.3.4.	Βιομηχανικές / βιοτεχνικές ζώνες (αξιολόγηση και σχεδιασμός ενεργοποίησης)
<p>Αξιολόγηση υφιστάμενων βιοτεχνικών / βιομηχανικών ζωνών, επαναπροσδιορισμός της χωρικής κατανομής τους και Πολεοδομικός – Ρυμοτομικός Σχεδιασμός για την ενεργοποίησή τους, με βάση τις τοπικές ανάγκες. Πιλοτική εφαρμογή σε δύο ζώνες.</p>	
Δράση 2.4.1.	Διαμόρφωση Σχεδίων χορηγιών για την ορεινή μεταποίηση και ειδική μοριοδότηση για επενδυτικές προτάσεις συνεργασίας βιοτεχνίας / βιομηχανίας και μεταποίησης με τους υπόλοιπους τομείς της ορεινής οικονομίας
<p>Η δράση αναφέρεται στην αγορά συμβουλευτικών υπηρεσιών για τη διαμόρφωση προσαρμοσμένων στις απαιτήσεις της ΕΣΑΟΚ, σχεδίων χορηγιών για τον μεταποιητικό τομέα.</p>	
Δράση 2.4.3.	Δημιουργία Ταμείου Εγγυήσεων και Εργαλείων Μικροχρηματοδότησης
<p>Ενίσχυση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Δημιουργία ή και αξιοποίηση ευέλικτου πλαισίου μικροχρηματοδοτήσεων για ΜΜΕ, - Αξιοποίηση περιφερειακών και διακρατικών συμφωνιών, <p>Προσαρμογή ευρωπαϊκών και εθνικών σχεδίων χορηγιών στην ορεινή μεταποίηση</p>	

Ολοκληρωμένη Παρέμβαση 3: Νέο πρότυπο ορεινού τουριστικού προϊόντος Τροόδους

Δράση 3.1.1	Σχεδιασμός Ιδιότυπου Ορεινού Τουριστικού Προϊόντος
<p>i. Διαμόρφωση Εμπειριών Εμπλουτισμού του τουριστικού προϊόντος Τροόδους</p> <p>ii. Σχεδιασμός – Επανασχεδιασμός διαδρομών Τροόδους με πολυθεματικό προσανατολισμό και επιχειρησιακή προσέγγιση (Αγροτουρισμός, Γαστρονομία, Περιπατητικός – Θρησκευτικός – Πολιτιστικός Τουρισμός, κ.ά.)</p> <p>iii. Υπολογισμός της Φέρουσας Ικανότητας Τουριστικής Ανάπτυξης (ΦΙΤΑ) της περιοχής Τροόδους</p>	
Δράση 3.1.2.	Ενσωμάτωση στο ιδιότυπο τουριστικό προϊόν της περιοχής του "πολυλειτουργικού – επισκέψιμου αγροκτήματος" και της "Οικοτεχνίας"
<p>Η διασύνδεση των τριών τομέων της οικονομίας μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία αλυσίδων αξίας, γεγονός το οποίο αποτελεί βασική προτεραιότητα του προσχεδίου της στρατηγικής προσέγγισης της Νέας Βιομηχανικής Πολιτικής, το οποίο βρίσκεται σε διαδικασία διαμόρφωσης</p>	

Δράση 3.1.3	Τουριστική δραστηριότητα σε περιοχές προστασίας του Φυσικού Περιβάλλοντος: διαμόρφωση προδιαγραφών ανάπτυξης και λειτουργίας
Προσδιορισμός ειδικών όρων και προδιαγραφών ανάπτυξης τουριστικών δραστηριοτήτων, με βάση το ιδιότυπο Τουριστικό Προϊόν της περιοχής σε περιοχές προστασίας και διαμόρφωση Σχεδίου Χρηματοδότησης (όροι και προδιαγραφές προκήρυξης) δημοσίων παρεμβάσεων και δημιουργίας επιχειρήσεων.	
Δράση 3.1.4	Ένταξη επιχειρήσεων τουριστικού τομέα σε σύμφωνα συνεργασίας και ποιότητας με βάση συστήματα εγγύησης της ποιότητας και της ταυτότητας
α) Ανάπτυξη Συμμετοχικών Συστημάτων Εγγύησης. Συμμετοχή και συνεργασία εμπλεκόμενων παραγωγών και εμπειρογνομόνων για τον προσδιορισμό και τεκμηρίωση του τρόπου, των τεχνικών, τις φάσεις παραγωγής ενός προϊόντος, τις διαδικασίες αυτοελέγχου αυτών με αποτέλεσμα την ανάπτυξη πρωτοκόλλων ελέγχου και πιστοποίησης, και εν τέλει, την ανάπτυξη Συμμετοχικών Συστημάτων Εγγύησης με κοινό λογότυπο και στρατηγική μάρκετινγκ. β) Ένταξη σε σύμφωνα συνεργασίας και ποιότητας με τους γεωργούς και τοπικούς μεταποιητές.	
Δράση 3.2.1.	Σχέδιο Εδαφικού Μάρκετινγκ και τουριστικής προβολής Τροόδους
<ul style="list-style-type: none"> Εδαφικό Μάρκετινγκ (territorial marketing) <p>Σχέδιο ανάδειξης, εγγύησης και προβολής των τοπικών πόρων, εμπειριών και δραστηριοτήτων.</p>	
Δράση 3.4.3.	Διαμόρφωση και εφαρμογή σχεδίου εκπαίδευσης και κατάρτισης για την "Κυπριακή Φιλοξενία" και την γνωριμία με τον τόπο
Διαμόρφωση και εφαρμογή σχεδίου εκπαίδευσης και κατάρτισης για την "Κυπριακή Φιλοξενία" και τη γνωριμία με τον τόπο σε κάθε επαγγελματία του Τροόδους, με προτεραιότητα τους επιχειρηματίες τουρισμού	
Δράση 3.6.1.	Διαμόρφωση Σχεδίων χορηγιών για επιχειρήσεις ανάπτυξης ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού και ειδική μοριοδότηση για επενδυτικές προτάσεις συνεργασίας με τους υπόλοιπους τομείς της ορεινής οικονομίας
Διαμόρφωση κινήτρων και πλαισίου χρηματοδότησης για την ανάπτυξη νέων ή/και την αναβάθμιση υφιστάμενων επιχειρήσεων ειδικών / εναλλακτικών μορφών τουρισμού – εστίαση στη διαμόρφωση εμπειριών και δραστηριοτήτων – για ένταξη στη νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027	
Δράση 3.6.2.	Διαμόρφωση και προσαρμογή σχεδίων προσέλκυσης ομάδων ειδικών μορφών τουρισμού, προσαρμοσμένων στο ορεινό τουριστικό προϊόν
Διαμόρφωση νέων και προσαρμογή υφιστάμενων σχεδίων προσέλκυσης ειδικών μορφών τουρισμού, προσαρμοσμένων στο ορεινό τουριστικό προϊόν (π.χ. αθλητικός και προπονητικός τουρισμός)	
Δράση 3.6.3.	Διαμόρφωση Σχεδίου Χορηγιών για τον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση των καταλυμάτων και των κέντρων αναψυχής
Διαμόρφωση κινήτρων (πολεοδομικών, χρηματοδοτικών, κ.ά.) για τα κέντρα αναψυχής και την ένταξη / προσαρμογή των καταλυμάτων που λειτουργούν στην περιοχή στο νέο πλαίσιο κατάταξης. Εστίαση στην ταυτότητα, την ποιότητα και τις υπηρεσίες.	
Δράση 3.6.4.	Ενίσχυση τουριστικών επιχειρήσεων με προτεραιότητα αυτές που αναβαθμίζουν τις υπηρεσίες τους και δημιουργούν εμπειρίες
Ενίσχυση των τουριστικών επιχειρήσεων, με προτεραιότητα αυτών που αναβαθμίζουν την ποιότητα των υπηρεσιών τους και τη δημιουργία εμπειριών.	
Δράση 3.6.6.	Δημιουργία Ταμείου Εγγυήσεων και Εργαλείων Μικροχρηματοδότησης
Ενίσχυση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση: - Δημιουργία ή και αξιοποίηση ευέλικτου πλαισίου μικροχρηματοδοτήσεων για ΜΜΕ - Αξιοποίηση περιφερειακών και διακρατικών συμφωνιών	

Προσαρμογή ευρωπαϊκών και εθνικών σχεδίων χορηγιών στον ορεινό τουρισμό

Ολοκληρωμένη Παρέμβαση 5: Εκπαίδευση

Δράση 5.3.1	Πρώθηση της Επιχειρηματικότητας στα σχολεία του Τροόδους
Ανάπτυξη νέων και εφαρμογή υφιστάμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων επιχειρηματικότητας στο Δημόσιο Σχολείο. Συμμετοχή σε διαγωνισμούς και προγράμματα επιχειρηματικότητας. (1) Διαμόρφωση & παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού (από Ίδρυμα ΑΘΗΝΑ) - Εστίαση σε τομείς όπως ο πρωτογενής τομέας, η μεταποίηση, ο εναλλακτικός ορεινός τουρισμός, ο αθλητισμός και ο πολιτισμός (2) Θεσμός εικονικών επιχειρήσεων (π.χ. σε συνεργασία με Junior Achievement Κύπρου) (3) Διαγωνισμοί επιχειρηματικής ιδέας – δημιουργικότητα και καινοτομία (π.χ. «Ιδεοδρομίο») (4) Προγράμματα γνωρίζω τον τόπο μου (brand my land)	
Δράση 5.3.2	Δημιουργία Κέντρων Επαγγελματικού Προσανατολισμού, Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής
Δημιουργία Κέντρων Επαγγελματικού Προσανατολισμού για παροχή ειδικά σχεδιασμένων προγραμμάτων Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής με εστίαση στην ανάδειξη των ευκαιριών της ορεινής επιχειρηματικότητας.	
Δράση 5.4.4	Ίδρυση και λειτουργία 2 Εκπαιδευτικών Πολυκέντρων Νεολαίας Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους
Το Κέντρο θα οργανωθεί σύμφωνα με τα πρότυπα κέντρου μάθησης του μέλλοντος που προβλέπει 6 ζώνες μάθησης και εργασίας. Επιπλέον εντός του κέντρου θα ενσωματώνονται: (Α) Κέντρο Πληροφόρησης Νέων (το οποίο θα λειτουργεί με βάση τα πρότυπα και τους κανόνες του European Youth Information and Counselling Agency (ERYICA)) και (Β) Youth Makerspace (πρόσβαση στους νέους σε υψηλού επιπέδου και τελευταίας τεχνολογίας εξοπλισμό για την ανάπτυξη πρωτότυπων και υλοποίηση των επιχειρηματικών τους ιδεών).	

Διαμόρφωση Ειδικών Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων Σχολείων Ειδικού Ενδιαφέροντος, Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΟΠ5 Υπομέτρο 5.5)

Η υπηρεσία Α4 του Γραφείου Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων θα υποστηρίξει την ίδρυση και λειτουργία των κάτωθι δομών με την διαμόρφωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων προσαρμοσμένων στις ιδιαιτερότητες της περιοχής και τις απαιτήσεις της νέας ορεινής οικονομίας:

Δράση 5.5.1	Οικονομική - Εμπορική Σχολή Μισή Λεμούθου (ΟΕΣ)
Δράση 5.5.2	Αγροτική Τεχνική Σχολή Τροόδους (Καλό Χωριό, Λουβαράς)
Δράση 5.5.3	Αναβάθμιση και μετεγκατάσταση Τεχνικής Ξενοδοχειακής Σχολής στο Απεήτειο Γυμνάσιο-Λύκειο Αγρού
Δράση 5.5.4	Καλλιτεχνικό Σχολείο στο Γυμνάσιο Λύκειο Ομόδους
Δράση 5.5.5	Σχολή τεχνικών επαγγελμάτων στο Γυμνάσιο -Λύκειο Ευρύχου (διερεύνηση σκοπιμότητας)

Δημιουργία δομών Μεταλλυκειακών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΜΙΕΕΚ) και Δημοσίων Σχολών Ανώτερης Εκπαίδευσης στις Ορεινές Κοινότητες Τροόδους (ΟΠ 5 Υπομέτρο 5.6.)

Η υπηρεσία Α4 του Γραφείου Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων θα υποστηρίξει την ίδρυση και λειτουργία των παρακάτω δομών με τον Σχεδιασμό και Υλοποίηση προγραμμάτων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης

επιπέδου πέντε (5) του Εθνικού πλαισίου προσόντων ή άλλων εκπαιδευτικών προγραμμάτων που θα απαιτηθούν, προσαρμοσμένων στις ιδιαιτερότητες της περιοχής και τις απαιτήσεις της νέας ορεινής οικονομίας.

Δράση 5.6.1	Ίδρυση Παραρτήματος ΑΞΙΚ – ΗΗIC Troodos Campus
Δράση 5.6.2	Ενίσχυση της Μεταλυκειακής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης
Λειτουργία των ακόλουθων ΜΙΕΕΚ ή Δημοσίων Σχολών Ανώτερης Εκπαίδευσης: (α) Σχολή Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών (Πολιτισμού και Δημιουργικών Βιοτεχνιών) και (β) Ακαδημία Ορεινής Οικονομίας και Επιχειρηματικότητας Δημοσθένη Μιτσή	
Δράση 5.6.3	Μελέτη προετοιμασίας ίδρυσης και λειτουργίας Ανώτερης Αγροτικής Σχολής Τροόδους στο Καλό Χωριό -Λουβαράς

Δράση 5.7.1	Οικονομοτεχνική Μελέτη ίδρυσης και λειτουργίας Διαπανεπιστημιακής Μονάδας Έρευνας Καινοτομίας και Πειραματισμού(Experimental) στη Γαλάτα
--------------------	---

Ολοκληρωμένη Παρέμβαση 8: Πολιτισμός: Σχέδιο «Αξίες Τροόδους

Δράση 8.2.1	Μελέτη εντοπισμού, καταγραφής και τεκμηρίωσης της υλικής και άυλης κληρονομιάς και σχέδια δράσης ανάδειξης και αξιοποίησής της
Α. Μελέτη εντοπισμού, καταγραφής και τεκμηρίωσης άυλης κληρονομιάς και σχέδια δράσης ανάδειξης και αξιοποίησής της Β. Μελέτη καταγραφής και ανάδειξης των άυλων χαρακτηριστικών των πολιτιστικών στοιχείων (υλικοί πόροι) του Τροόδους (π.χ. τεχνοτροπία, χρηστικότητα, ιστορικότητα, κτλ.). Η εκπόνηση της μελέτης θα γίνει από το προσωπικό του Ιδρύματος	
Δράση 8.4.4	Ενίσχυση των δεξιοτήτων των τοπικών φορέων που δημιουργούν πολιτισμό στην περιοχή του Τροόδους
Προτείνεται η εκπαίδευση του τοπικού ανθρώπινου δυναμικού για την υποστήριξη του Σχεδίου. Ετοιμασία προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού που θα στελεχώσει τις σχετικές δομές. Το δυναμικό αυτό για λόγους αποτελεσματικότητας είναι επιθυμητό να προέρχεται από την περιοχή λόγω της γνώσης του τόπου και των στοιχείων της κληρονομιάς. Επιπλέον στόχος της δράσης αυτής αποτελεί η εκπαίδευση των τοπικών συλλόγων και άλλων φορέων της περιοχής ώστε να βελτιώσουν τις ικανότητές τους και αφορά ενέργειες για την βελτίωση των ικανοτήτων των τοπικών συλλόγων και άλλων φορέων να ενταχθούν στο σχέδιο.	

Ολοκληρωμένη Παρέμβαση 12: Ενέργεια: «Ενεργειακή Στρατηγική-Τρόδος 2030»

Δράση 12.1.1	Υποστήριξη & εκπαίδευση πολιτών για θέματα ενέργειας- περιβάλλοντος
Υποστήριξη και εκπαίδευση πολιτών για θέματα ενέργειας - περιβάλλοντος (πενταετές σχέδιο δράσης): (α) Τεχνική Υποστήριξη-εφαρμογή Προγράμματος Ενεργειακών Επισκέψεων (β) Συμβουλευτική υποστήριξη για πρόσβαση σε χρηματοδοτήσεις (γ) Κατάρτιση και εφαρμογή Σχεδίου προβολής και προώθησης της ενεργειακής πολιτικής στο Τρόδος (μείωση στην κατανάλωση, χρήση ΑΠΕ και μείωση εκπομπών ρύπων)	
Δράση 12.2.1	Υιοθέτηση και εφαρμογή του θεσμού των ενεργειακών κοινοτήτων και του θεσμού "Virtual Net Metering"

1. Υιοθέτηση και εφαρμογή του θεσμού των ενεργειακών κοινοτήτων. Προώθηση σχεδίου χρηματοδότησης από Ευρωπαϊκά Κονδύλια κατά την προγραμματική περίοδο 2021-27.

2. Υιοθέτηση και εφαρμογή του θεσμού "Virtual Net Metering"

Δράση 12.3.4

Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων επιχειρήσεων

Για ενθάρρυνση των ενεργειακών αναβαθμίσεων προτείνονται οι παρακάτω επιχορηγήσεις.

- Χορηγία για ενεργειακή αναβάθμιση μεταποιητικών μονάδων-εργαστηρίων
Αναβάθμιση εξοπλισμού μονάδας με νέο αποδοτικότερο (αλλαγή εξοπλισμού, λεβήτων, μηχανημάτων κτλ.) αλλά και νέος εξοπλισμός για ενεργειακή αναβάθμιση.
- Χορηγία για αναβάθμιση ξενοδοχειακών μονάδων